

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากแนวทางการแก้ปัญหา ความไม่มั่นคงในการอยู่อาศัยเพื่อบรรเทาความเดือดร้อน และยกระดับคุณภาพชีวิตให้แก่ผู้ด้อยโอกาส กลุ่มผู้มีรายได้น้อยในชุมชนเมืองที่ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตัวเอง หรือมีการอยู่อาศัยที่ไม่ได้มาตรฐาน มีระดับรายได้ครัวเรือนไม่เกิน 15000 บาท/เดือน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาที่อยู่อาศัยระดับเมืองและแผนป้องกันแก้ไขปัญหาชุมชนแออัดระดับพื้นที่แบบมีส่วนร่วม ดังนั้นโครงการบ้านเอื้ออาทรจึงเกิดขึ้น โดยแยกประเภทต่าง ๆ คือ บ้านเดี่ยว บ้านแฝด ทาวน์เฮาส์ อาคารชุด อาคารพาณิชย์ โฮมออฟฟิศ และ ที่ดินจัดสรร

รัฐบาลจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญ และความจำเป็นเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาความไม่มั่นคงในการอยู่อาศัย เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน และยกระดับคุณภาพชีวิตให้แก่ผู้ด้อยโอกาสกลุ่มผู้มีรายได้น้อย รัฐบาล โดย ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร มอบหมายให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงการคลังร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยมอบหมายให้การเคหะแห่งชาติจัดสร้างที่อยู่อาศัยให้แก่ผู้ด้อยโอกาสกลุ่มผู้มีรายได้น้อย รวมถึงข้าราชการชั้นผู้น้อย และพนักงานหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้ได้เช่าซื้อที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองในราคาที่สามารถรับภาระได้จำนวนทั้งสิ้น 600,000 หน่วย ภายในระยะเวลา 5 ปี (2546-2550) ดังนั้น เพื่อเป็นการเสริมสร้างความมั่นคงในการอยู่อาศัยให้แก่กลุ่มเป้าหมาย และตอบสนองนโยบายดังกล่าว การเคหะแห่งชาติได้ดำเนินการจัดทำ โครงการบ้านเอื้ออาทร จำนวนรวมทั้งสิ้น 601,727 หน่วย ซึ่งจะเริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. 2546-2550

1.2 ประเด็นปัญหา

โครงการบ้านเอื้ออาทรเป็นโครงการใหญ่ และจัดทำเป็นจำนวนมากในระยะเวลาอันสั้นจึงมีความน่าสนใจว่าได้มีการเตรียมการออกแบบให้มีความเหมาะสม โดยคำนึงถึงปัญหาที่คาดว่าจะเกิดกับผู้ที่จะมาอยู่อาศัยภายในโครงการหรือไม่ ดังนั้น ประเด็นปัญหาการวิจัยครั้งนี้จึงเกิดขึ้นโดยการวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นในรูปแบบของบ้านเดี่ยว 2 ชั้นเนื่องจากการศึกษาเบื้องต้น พบว่า หลังจากมีผู้เช่าอยู่อาศัยและจากการใช้พื้นที่แล้ว ทำให้ทราบได้ถึงปัญหาคือมีพื้นที่ที่จำกัดไม่เพียงพอต่อการใช้งาน โดยเฉพาะในส่วน of พื้นที่พักประกอบอาหารซึ่งไม่สอดคล้องต่อพฤติกรรมความเป็นอยู่เนื่องจากลักษณะของพฤติกรรมประกอบอาหาร

ของคนไทย ถึงแม้ลักษณะรูปแบบครัวตะวันตก จะเข้ามามีอิทธิพล มากขึ้นก็ตาม แต่โดยพฤติกรรม หรืออุปนิสัย ในการรับประทานอาหาร ยังคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมเดิมเป็นส่วนมากจึงกลายเป็นเหตุผล สำคัญที่ทำให้ผู้อยู่อาศัยจำเป็นต้องมีการต่อเติมพื้นที่ เพื่อให้เกิดความสะดวกต่อการประกอบอาหาร และส่วนที่ต้องมีการต่อเติมมากที่สุดคือ บริเวณด้านหลังเป็นพื้นที่การประกอบอาหารและส่วนด้าน หน้าที่มีการก่อผนังเพื่อเพิ่มพื้นที่การใช้สอยให้ได้มากที่สุด ดังนั้นจึงทำให้เกิดกรณีปัญหาเป็นที่มา ของประเด็นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อเพื่อนำมาซึ่งการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์สังคมต่อไป

1.3 จุดมุ่งหมายในการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งเพื่อหารูปแบบและพื้นที่ใช้สอยครัวเมื่อทั้งที่มีการต่อเติมอาคารและการจัด พื้นที่ใช้สอยเดิมภายในครัวของประเภทบ้านเดี่ยว 2 ชั้น โครงการบ้านเอื้ออาทร ที่เหมาะสมกับ กิจกรรมและพฤติกรรม ในการประกอบอาหารเพื่อเป็นแนวทางในการเสนอแนะการออกแบบและ พัฒนาครัวในพื้นที่จำกัดของบ้านพักอาศัย โดยใช้กรณีศึกษาบ้านเดี่ยว 2 ชั้นของ โครงการบ้านเอื้อ อาทรในเขตพื้นที่รังสิตคลอง 3

1.4 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบครัวโครงการบ้านเอื้ออาทร ทั้งที่มีการต่อเติมและการจัดภายในพื้นที่ ครัวเดิม
2. เพื่อศึกษากิจกรรมพฤติกรรมและแนวทางการจัดวางครัวเมื่อมีการต่อเติมพัฒนารูปแบบ ครัวรวมทั้งรูปแบบการใช้พื้นที่ครัวเดิมให้มีการใช้งานได้อย่างเหมาะสม
3. เพื่อสรุปเป็นแนวทางการจัดพื้นที่ครัวที่สามารถตอบสนองต่อพฤติกรรมการใช้สอยใน บ้านขนาดเล็ก

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

ลักษณะการวิจัยนี้เป็นการศึกษา ครัวภายในบ้านเดี่ยว 2 ชั้น โครงการบ้านเอื้ออาทรซึ่งเป็น กรณีศึกษา โดยข้อสรุปจากงานวิจัยสามารถนำไปปรับใช้เพื่อให้เกิดความเหมาะสม เฉพาะอาคาร บ้านเดี่ยว 2 ชั้น หรือลักษณะอาคารที่มีพื้นที่ใกล้เคียงกับกรณีศึกษา โดยขอบเขตของการศึกษามี ดังนี้

1. ครัวที่มีการต่อเติมหรือครัวตามสภาพเดิมภายในอาคารบ้านพักอาศัย แบบบ้านเดี่ยว 2 ชั้นโครงการบ้านเอื้ออาทร รังสิตคลอง 3
2. ศึกษากิจกรรม การทำครัวและพฤติกรรมประกอบอาหาร ในพื้นที่ที่มีการต่อเติม ของครัวและการใช้พื้นที่ในสภาพแวดล้อมเดิมภายในบ้านเดี่ยว 2 ชั้นโครงการบ้านเอื้อ

อาหาร รังสิตคลอง 3 เพื่อหารูปแบบครัวที่เหมาะสมกับพื้นที่ใช้สอยและสามารถ สอดคล้องต่อความต้องการของการดำรงชีวิตของกลุ่มผู้อาศัย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

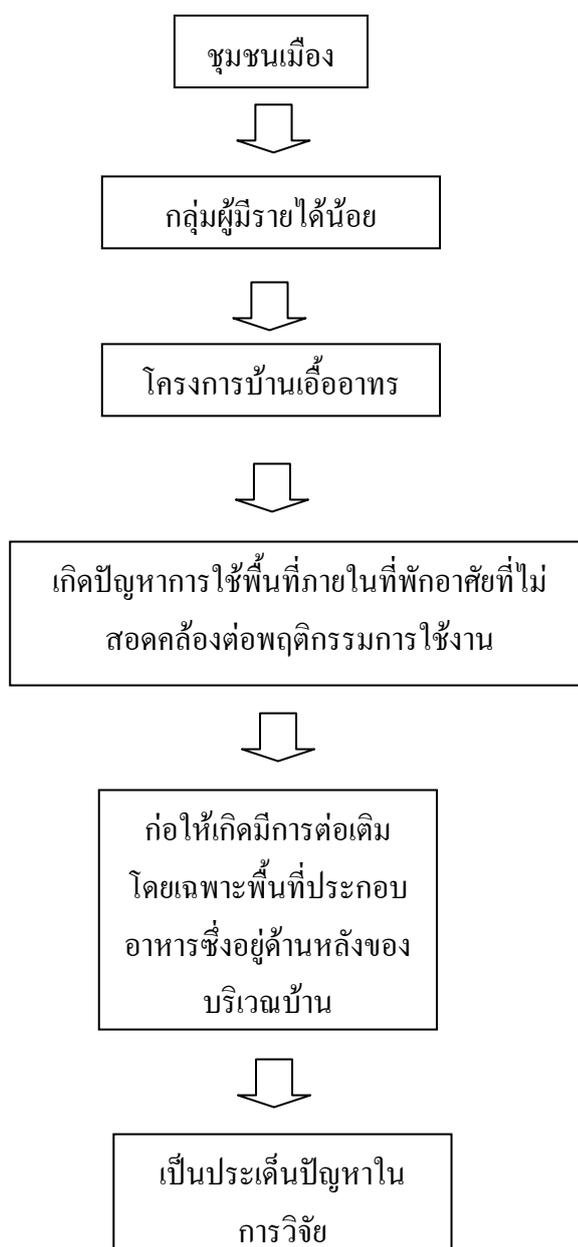
1. ได้กระบวนการออกแบบครัวในพื้นที่ที่เกิดจากการต่อเติมอาคารเพื่อตอบสนองต่อ พฤติกรรมและกิจกรรมการทำครัว
2. เพิ่มข้อมูลการศึกษาในเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมภายในครัวของบ้านเดี่ยว 2 ชั้น โครงการบ้านเอื้ออาทร
3. ข้อมูลที่สามารถสรุปเป็นรูปแบบครัวเพื่อ นำไปปรับปรุงและประยุกต์ใช้กับครัวที่มี พื้นที่หรืออาคารที่มีรูปแบบคล้ายคลึงกัน ที่มีลักษณะการต่อเติมพื้นที่ครัวเพื่อ ตอบสนองต่อพฤติกรรมและประโยชน์ใช้สอย โดยเฉพาะพื้นที่ครัวหรือพื้นที่การ ประกอบอาหาร

1.7 คำนิยามศัพท์

1. บ้านเดี่ยว หมายถึง บ้านพักอาศัยที่ปลูกเป็นหลังเดี่ยวภายในพื้นที่ที่มีจำกัด สำหรับ ผู้มีรายได้น้อยระดับรายได้ครัวเรือนไม่เกิน 15000 บาท/เดือนในทุกสาขา อาชีพรวมทั้งข้าราชการ ชั้นผู้น้อยพนักงานหน่วยงานของรัฐ ผู้ใช้แรงงาน และผู้ประกอบการอาชีพอิสระที่เป็นธุรกิจขนาดย่อม
2. ครอบครัวยุคเดียว หมายถึง เป็นครอบครัวยุคเดียวที่ประกอบด้วย สามิภรรยาและบุตร
3. ครัว หมายถึง สถานที่ที่ใช้ในการปรุงอาหาร ประกอบอาหาร โรงหรือเรือนสำหรับ ทำกับข้าวของกิน, เรียกผู้ที่อยู่กินร่วมครัวกันว่า ครัวหนึ่งๆ.
4. ชุดครัวมาตรฐานที่ใช้งานในปัจจุบัน หมายถึง ชุดครัวที่มีลักษณะเป็นตู้ติดผนังที่มีความ สูงประมาณ 0.80-0.85 เมตร และมีความลึกประมาณ 0.55-0.60 เมตร (รูปแบบแบบครัวดังกล่าวเป็น รูปแบบที่ได้ใช้ทั่วไป เช่น ครัวชุดของ บุญถาวร เป็นต้น)
5. อุปกรณ์ประกอบครัว หมายถึง เตาแก๊ส ตู้เย็น อ่างล้างจาน และอุปกรณ์เครื่องใช้อื่นๆที่ เป็นอุปกรณ์หลักที่ประกอบครัวที่ใช้นั้นอยู่
6. ลักษณะทางกายภาพ หมายถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของครัว การจัดวาง เฟอร์นิเจอร์ การแบ่งสัดส่วน การกั้นส่วนพื้นที่ ผนัง ผ้าเพดาน แสงสว่าง และกลิ่น
7. ส่วนเตรียมอาหาร หมายถึง พื้นที่ที่ใช้เตรียมส่วนประกอบของอาหารเพื่อที่จะส่งต่อไปยัง ส่วนปรุงอาหาร และยังสามารถใช้เป็นส่วนที่เป็นที่พักของอาหารที่ปรุงเสร็จเรียบร้อยแล้ว เช่น ที่วางของ ที่ลับ ที่โหล
8. ส่วนปรุงอาหาร หมายถึง เตาแก๊ส (เตาร้อน)

9. ส่วนเก็บอาหาร และเครื่องใช้ หมายถึง ตู้เย็น ที่สำรองของ ที่เก็บงาน
 10. ส่วนทำความสะอาด หมายถึง อ่างล้างในลักษณะต่าง ๆ

1.8 กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 ภาพแสดงผังกรอบแนวคิดการวิจัย

1.9 ระยะเวลาการทำวิจัย

ตารางที่ 1.1 ประมาณการเวลาการทำงานวิจัย

	สัปดาห์ที่ 1- 16	สัปดาห์ที่ 17-25	สัปดาห์ที่ 26-28	สัปดาห์ที่ 29-40	สัปดาห์ที่ 41-50
Literature research	██████████				
Research method	██████████	██████████			
Field observation	██████████	██████████	██████████		
Pre-test			██████████		
Field research			██████████	██████████	
Data compilation			██████████	██████████	
Data tabulation				██████████	
Report writing				██████████	██████████